

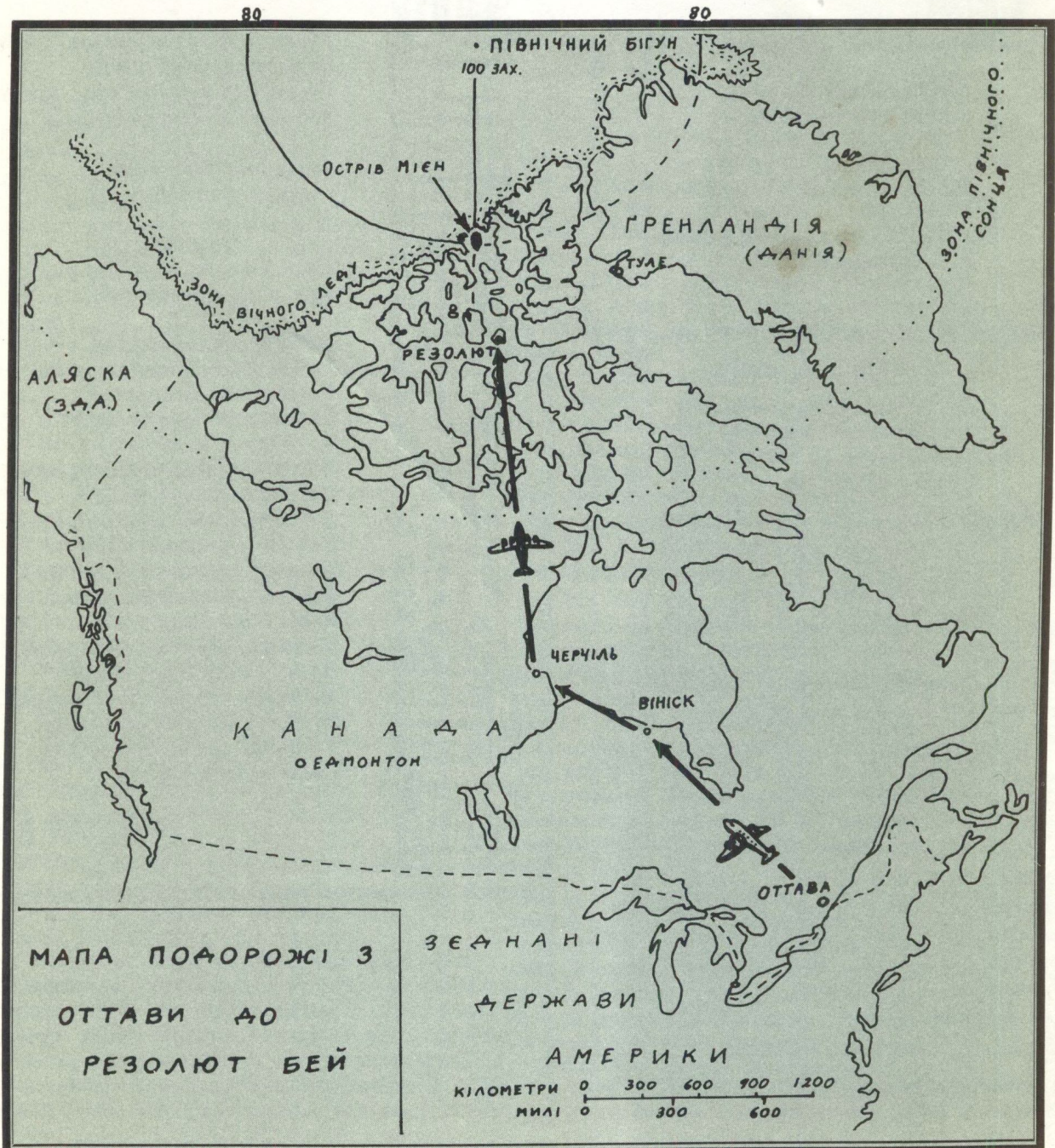
КРИЛАТІ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

1963
Червень

6

Читайте "НА ОСТРОВІ МІЄН" – молодий учений, член СУМ,
у складі канадської експедиції на Північ.

КРИЛАТИ

The Winged Ones —
Monthly magazine for Ukrainian Youth.

Les Ailés — revue
ukrainienne de jeunes

Los Alados — revista
de la juventud ucraiana

Die Geflügelten — ukrainische
Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редагує колегія
Головний редактор
Леонід Полтава

Адреса Редакції та Адміністрації:

„KRYLATI”

315 East, 10th St.
New York 9, N. Y. U. S. A.

Редакція застерігає право
скорочувати матеріали та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	\$ 0.50	\$ 5.-
Канада	\$ 0.50	\$ 5.-
Англія	0.2.3 ф.ст.	1.2.6 ф.ст.
Австралія	0.2.9 а.ф.	1.10.3 а.ф.
Бельгія	15.- б.фр.	150.- б.фр.
Франція	1.50 ф.	15.- ф.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд.Америка	\$ 0.20	\$ 2.-

Це число оформили: *Петро Холодний, Микола-Богдан Мухин, Петро Сидоренко, Любомир Кузьма, Г. Січинська, Антін Варивода.*

Printed in USA.

ІЗ ФРАНКОВОЇ КРИНИЦІ

*Я з тої раси, що карку не гне,
Глядить життю і смерті в очі сміло,
Що любить бії, що просто, грімко йде
На визначене їй судьбою діло.*

*

*Проти рожна перти,
Проти хвиль плисти,
Сміло аж до смерти
Хрест важкий нести!*

*

*Або смерть, або перемога! —
Це наш оклик бойовий!*

*

*Учись, щоб був ти сильним мужем,
Як засвітає день новий!
Учись, щоб в ряд ти став готовим,
Як крик роздасться бойовий!*

*

*Нині вчися побіджати, —
завтра не вно побідити!*

*

*...зброю куй,
Ум гостри, насталою волю,
Лиш воюй, а не тоскуй!*

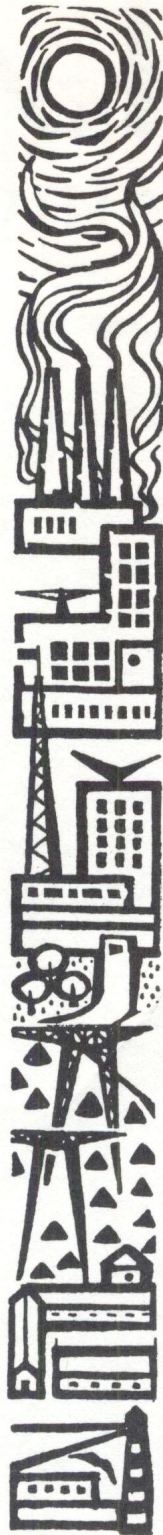
*

*Лиш борися, не мирися,
Радше впадь, а сил не трать,
Гордо стій і не корися,
Хоч пропадь, але не зрадь!*

*

*В сам час, коли неправда люта
Найвище голову здійма,
В сам час, коли народні пута
Найдужче тиснуть, і закута
Народна мисль мовчить німа,
Довкола найтемніша тьма,
Надії і провітку нема —
В той час якраз ви не теряйте
Надії, й твердо тее знайте,
Що в груз розсиплеться тюрма,
Неправді й злу не потурайте,
В зневірі рук не покладайте,
І увільнитесь з ярма!*

Цитати вибрав Б. Д.

ВІД РЕДАКЦІЇ: — З огляду на обмежене місце, присилайте короткі матеріали, не довші 1 ст. машинопису, а також світлини (з підписами на доклеєному до світлини папірці). Звіти про свята й імпрези прохаємо посилати до поточної преси СУМ і часописів; до "Крилатих" посилати відомості лише про особливі успіхи в житті Осередків чи окремих членів СУМ, додаючи світлини.

Сумівський табір — школа життя

Спілка Української Молоді і її виховники взяли на себе почесне і відповідальне завдання — допомогти формувати душу і характер нашого українського доросту. Це завдання важливе і нелегке. Воно тим складніше, що ми на чужині, де процес асиміляції діє дуже сильно.

Яка ж є наша виховна ціль і завдання?

Ми є частиною українського народу, що повинен зібрати і збирає всі зусилля для майбутнього змагу за Самостійну Соборну Державу. Ми повинні готуватися до цього змагу, бо від його вислідів залежить майбутнє України, а нарід, що не вірить у своє майбутнє — духово мертвий.

У змагові, в боротьбі велике значіння має матеріальна зброя, але навіть у нашу атомову добу багато більше значіння має духовна зброя, — **сила духа народу**. А сила духа народу, це та уперта, непохитна воля народу до виборення, закріплення і розбудови своєї власної держави. Ця ціль має бути єдиною для нас українців, де б ми не були. Для цієї цілі ми повинні з'єднати всі свої зусилля.

СУМ поставив собі за завдання підготувати молодь до того змагу. Молодь іде на зміну старшій генерації, на неї падає відповідальність за майбутнє. На допомогу їй стає досвід старшої генерації, приклади героїзму українських патріотів, — скарби нашого духа. Ця відповідальність є іспитом молоді перед історією свого народу. Молодь зможе витримати цей іспит тільки тоді, коли буде духово підготована до нього. А цей іспит це змагання за

кращу долю українського народу. В цьому є зміст і мета виховання молоді в СУМ-і.

Виховання молоді в СУМ-і базується на його кличі «Бог і Батьківщина». Цей клич був і є гаслом українських патріотів від часів княжого Києва і до сьогодні. Реалізуючи це гасло, СУМ робить наголос на релігійне та національне виховання. Отже виховує і прищеплює ідеал жертвенності і посвяти в ім'я українського народу, української спільноти. Для осягнення наміченої мети ми зацеплюємо дітям все, що українське, впоємо ім любов до України, і тим способом стараємось зберегти їхні серця для України. Пізніше — це почуття формується в національну ідею — світогляд.

Наша молодь має бути готовою до жертв для нашого народу, в ім'я того зрікатися особистих вигод, стримувати в собі захоплення матеріальним добробутом. Ю. Липа у своєму творі «Призначення України» пише: «Нарід, який думає про свої вигоди, не є міцний». Рівно ж за словами І. Франка — «Ум гостри, насталою волю» — ми заохочуємо молодь до наполегливої праці над собою.

Щоб здійснити наші завдання, виховники СУМ-у переводять періодично з молоддю сходини, на яких в різний спосіб передають їй скарби нашого народу, а молодь в дальшому влаштованими імпрезами показує своїм батькам і громадянству все те, що навчилася.

Ці наші засади зовсім не виключають життєвих радощів, розваг для юнацтва, навпаки радість дає душевну рівновагу, творить свіжі

Хібаж не звісно вам, що зрана,
Заким зоря зійде рум'яна,
Найдужче все мороз смалить?
Та хоч застелить він віконце,
То це лиш знак, що швидко сонце
Заблусне й землю отоплить.

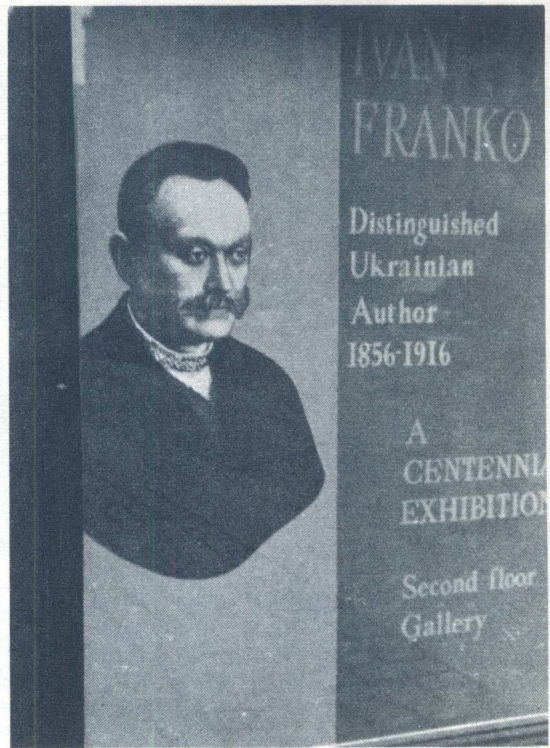
ІВАН ФРАНКО.

сили для нових змагів. Попри все, ми стараємось навчити молодь поважно сприймати українську проблематику, і не зможемо зводити виховання до самих розваг і веселощів, що нам радять деякі дописувачі до «ВД».

Для доповнення намічених цілей у виховній програмі СУМ-у обов'язком юнацтва є відбувати літні табори. Основним завданням таборів є дати дітям і юнацтву переживання України, і то таке міцне та глибоке, щоб вистало його на весь довгий рік, коли то чуже окружені старатиметься всіми засобами видерти цей дорогий скарб — Україну — із сердець дітей.

Ми знаємо, що після цілорічного перебування в брудних мурах міст, із цілоденними пересиджуваннями в школах, а опісля в домах, дітям належить відпочинок серед природи. Стиль і характер зайнять на таборах є інший від стилю шкільних зайнять. Тоді, коли завданням школи є в першу чергу школити інтелект (ум) дитини, то завданням таборів є всестороннє виховання юнацтва. У таборах в основному йдеться про те, щоб розкладом і пляновістю зайнять створити такі умовини, в яких юнацтво могло виявити максимум своєї зарадності, спостережливості, здисциплінованості, витривалості, фізичної справності, власної ініціативи, працьовитості і співжиття з іншими таборовиками і т. п. і цим всесторонньо себе виховувати.

За "Вільною Думкою"
(Австралія)

(Світлив Л. Л.)

Іван ФРАНКО

Не слід усякого любити...

Не слід усякого любити без розбору.
Як добрі щепи садівник плекає?
Так, що всі зайві парості втинає,
Щоб добрі соки йшли все вгору, вгору.

Господь казав: "Яка тобі заслуга,
Коли кохаєш свого брата, друга?
А ви любіте своїх ворогів!"
Подумай добре, що Господь велів!

Не мовив: "Моїх ворогів любіте!"
Отсе, брати, ви добре розумійте,
Що ворог Божий, ворог правди й волі
Не варт любови вашої ніколи.

1895 р.

У травні 1916 р. помер наш великий поет Іван Франко, який називав Росію "тюрмою народів", вірив, що "...розпадуться пута віковії, тяжкі кайдани, — непобіджена злими ворогами — Україна встане"... Автор чудових творів, в тому числі поеми "Мойсей", І. Франко все своє життя працював для того, щоб розлетілись кайдани неволі всюди, де вони ще є. За це високо шанують українського поета і за кордоном. На світлині — оголошення про виставку, присвячену творчості І. Франка, в найбільшій бібліотеці міста Нью-Йорку.

О, БОЛЮ МІЙ! О, СЛОВО ТИ МОЄ!

Микола Понезіюк

(уринок з оповідання)

Крізь вікна в залі проривається духм'яним осіннім зів'ялим листям вечір...

Інсценізація "Мово рідна, слово рідне"...

Сцена заклетчана дубовими гілками... А збоку — нагнув свою золоту, як пишна паляниця, голову чорноземний козарлюга — соняшник...

Ще завіса не встигла розійтися, а я по вінця вже розчулений, схвильований, настроєний... Дубовий лист, і соняшник — такий кріслатий, що під ним у спеку можна аж вільготно закуняти...

А що вже казати, як завіса на всю широчину розсунулась?! Ой, щастячко моє нежданне! Я прикипів на місці. Чи вірити своїм очам? Я вмощуюся на стільці, протираю очі, щоб краще придивитися...

Вгорі поколихується чіткий напис: "Мово — мати наша рідна", а в низу виструнчилися, як купані росю огірочки, чепурненькі та на вигляд аж-аж які здоровенькі виконавці. У стрічках, вишиваних сорочках, у шараварах, плахах та свитках — і личенька у всіх біленькі-білі — лише одне посередині кирпате і рижисеньке урізноманітне ансамбль акторський.

І як почали вони прославляти та величати нашу мову — хай би їм лиха ніколи не було! — прямо мило слухати. Деклямують — славословлять, а в мене спочатку від утіхи крижинки по спині залоскотали, а опісля сльозинка з очей — тільки блись-крап, блись-крап!

Я знаю, що наша мова розкішна, м'яка, хороша, але що вона аж така прекрасна — я лише того вечора довідався.

А із сцени перлинка за перлинкою — та ще й під віршик! — як посипляться!

Наша мова і сяка і така і аж он-он яка! Вона і

свіжа, як травиця, і чепурненька, як молодиця; вона і гожа, як найкраща рожа, і невмируща і цілюща... Ой-ой-ой! Вона і кругла, і барвиста, і широка, й промениста...

А яка вона лагіднюсінька...

А яка мужня, хай би йому грець! І співочослов'їнома...
І, ніде правди діти, і... сварлива...

Наша мова, буває, міцна, як криця, і легесенька, як птиця.

О, мово, барвінковим рясом-цвітом гаптована й мережана! Яка ж ти ловка, і гнучка, яка струнка... І яка глибинна... І яка плинна... Цією мовою можна і говорити, і казати, і оповідати, можна також і лебедіти, і воркотіти, а коли хочете — то й буркотіти; нею будете і бесідувати, і жалі вилувати, і баляндраси розпускати...

А як нею дзвінко можна сміхом сипати...

А джеркотати, а сичати, а цокотати.

А як нею незвичайно розглагольствувати можна...

І непогано нею голубити, а інколи й гримнути, і загаласувати, і на відмах відрубати.

Ух, у мене повні груди гордоців за рідну мову вже зібралось.

Ой і наша мова! Зараз вона із сцени запахтіла краще від французької парфуми. Запахтіла, достоменно розквітлий сад, коли на ньому зірки простелюють хмаринки, щоб на ніч заснути...

Не мова, а леління — дзюркотіння води джерельночистої...

А актори далі слово прославляють...

А у мене, повірите, гордістю серце вже докраю переповнилось... Вже ось-ось через вінця перелетиться... Хочеться із стільця зіскочити, вибігти на вулицю і закричати аж до зір: "Слухайте всі, всі, всі, — дерева, хмари, поля, моря і люди — всі! — а я маю скарб, скарб більший за мільйон мільйонів! Він, скарб, не вміщається у всіх банках, у всіх сейфах на світі суцях — він міститься тільки отут, у моїй душі, у моєму серці! Цей скарб — це моє рідне слово".

Ось і скінчилася інсценізація...

У мене руки ледве не потріскали від оплесків.

Нарешті я трохи охолонув. І спохватився... Біжу з розкиненими руками за сцену... Закортіло мені усіх артистів у жменю взяти і під вигук "Хай би вам злов'я!" до стелі підкилати.

ОЗЕРА З НАЗВАМИ УКРАЇНЦІВ

Нещодавно уряд Саскачевану знову проголосив лісту з назвами озер, заливів, островів і півостровів на півночі провінції. Серед нових географічних назв стрічаємо й українські назви.

Озеро Батицький отримало назву від Івана Батицького, що як вояк загинув під час другої світової війни. Ім'ям вояка-рядовика Степана Худика названо інше озеро — Худик.
(Канада)

Вбігаю...

— Дякую, кажу... Спасибі! Доземно вам вкло-
юся... Я хочу...

Але... тут раптом мене мов хто відром холод-
ої води жажнув! Ні, ні, не води — та де! — мене
єначе в лице хто кулаком заюшив!

— Чи це можливо?! О, не раньте мою душу!

Навколо моїх артистів стовпився гамірливий
урток чималий. І всі, артисти, публіка, заливаю-
ись сміхом лунким, розкотистим, жваво переки-
аються російським, польським та англійським
уржиком...

— Чому? — дивуюся і торопію я. — Чому ж...

Актор дає мені, жартуючи, дружнього стусана
під боки...

— Чому що? Чому всі ми не користуємося нашою...

— Атож. Ви ж її тільки-но так славили...

— О, приятелю. Чого ти дивишся так, наче кис-
лицю з'їв?! Глянь правді в очі. Ми б раді говорити
нашою, але...

— Що, стонадцять тобі кольок під боки, що "але"?

— Та ти не гарячись. Ми говоримо зараз про
співачку, що вийшла заміж за старого. Знаєш сам —
цікава тема. Її по-російському можна розсипати —
зомлієш від вдовolenня. А по-польському як гарно —
прямо жаж! А наша мова, признаймося, та ти сам
знаєш — не мова — пшик та й годі. Небагата, об-
межена... Може тобі чайку?

— Ні, зубами скрегочу вже я, — ні, я зараз з
тора потребую три чарки найміцнішої горілки!

— Та ти не сердься. Ну, простигни. Ну, ну...
А грали ми добряче, га? А он та акторка, що по-
галицькому так хвацько жарить. Як вона недавно
ітко Шевченка деклямувала. Ой і акторка. Її ціни
нема.

— Ні, кажу, ти помиляєшся. Її є ціна. Її, як і
усім вам, гріш надшерблений ціна.

О, думаю, коли б мені оце зараз гарапник отут
топався — я б вас усіх до нестями обшмагав — об-
перезав.

О, як ви всі наповнену радістю і гордістю душу
мою у один помах розпанахали навпіл.

О, болю мій... О, слово ти моє...

І я із скарбом обезціненим, зневаженим своїм
топрямував додому...

VITA BREVIS, ARS LONGA

(ЖИТТЯ КОРОТКЕ, МИСТЕЦТВО ВІЧНЕ)

/В першу річницю смерти скульптора Миколи Мухина/

Рік тому ми стояли над свіжою могилою Миколи Мухина,
біля чудової, стрункої церкви в Бавнд Бруку (США). Кидаючи
сині фіялки і жовті примули на домовину, кожний з нас, ма-
буть, думав те саме: "Чому так скоро відходить саме він!"

І згадувався 1947 рік, Мюнхен, Міжнародня Мистецька
Виставка в Німецькому Національному Музеї, а перед очима
з'являлася безсмертна "Слава", Запорожець, Кінь у степу,
Чумак, Мотоцикліст. І пізніше: Шевченко (білий мармур),
"Тайна Вечеря" (плоскорізьба)... Віск, бронза, мармур...

Микола Мухин народився в 1916 р. на Донбасі. З відзна-
ченням закінчив Одеську і Київську мистецькі школи (свою
освіту продовжував і в Мюнхені). Виставляв свої твори на
Україні, в Росії, в Німеччині, потім за океаном. І всюди —
з найкращими відгуками.

Стихія, широкий вільний степ, динаміка, буйна козацька
вдача, романтика, чудова форма і глибокий зміст, — ось
таємниця скульптора Мухина, той чар, що вабить кожного.

У журналі "Українське Мистецтво" ч. 1 (Мюнхен, 1947),
у статті "Українська різьба сьогодні", С. Коломиєць писав:
"Мухин — мистець великих творчих можливостей, що пока-
зують українській різьбі зовсім нові перспективи", порівнює
його з великим скульптором Франції, Роденом.

Збагнув і зрозумів талант М. Мухина Митрополит Андрей
Шептицький ще в 1944 р., коли скульптор прийшов до нього,
заки вибрався в дальшу дорогу на захід. Митрополит благо-
словив його і назвав Богом даним — Богданом.

Рік тому від нас відійшов мистець великого масштабу.
Кожен його твір був новим: він був новатором, що в основі
спирался на українській традиції. Він гідно ставав до зма-
гань, не боявся поразки. Якось заявив: "Я скинув би шапку
з голови перед чесним переможцем"...

Його молоді колеги втратили широго друга і вчителя.
Микола-Богдан Мухин радів кожним новим талантом, а це
притаманне тільки великим мистцям; лише малі, щоденні ду-
мають тільки про себе, боячись, щоб їх хтось не перегнав.

Передчасно, справді передчасно відійшов від нас виз-
начний мистець. Але речі, що їх устиг створити, запевнюють
йому місце не лише в українському, але й у світовому мис-
тецтві.

Міра ГАРМАШ

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ВІК

У житті кожної молодої людини буває кілька років, які яскраво відрізняються від всього життя цієї людини. Часто називають їх "небезпечним віком". Цей вік розпочинається

Володимир МАЦЬКІВ

звичайно на 12-13, або й 14-тому році життя. Чим дана людина живе у теплішому підсонні, тим цей вік починається скоріше.

В тому часі дитина перероджується в юнака чи юначку, які вже після того віку починають інакше думати та інакше ставитись до життєвих проблем, ніж це було за дитячих літ.

Може дехто з вас запитає: "Чому цей вік називається "небезпечним" і чому про нього пишеться?"

Небезпечний він тому, бо саме тоді можна дуже легко зійти на манівці і опісля жалувати все життя. А нам залежить на тому, щоби українська молодь не зійшла з правдивої дороги, а розвивалася і жила згідно з Божими та природними законами, щоб була щаслива все своє життя, стала справжньою окрасою свого народу та своєї Батьківщини; а при тому оминула багато прикростей.

Цей вік приходить відмінно у хлопців і в дівчат.

У хлопців він більш бурхливий та неспокійний. У них часто з'являється бажання кудись мандрувати, щось велике, хоч і не завжди добре зробити. Часто їм здається затісною їхня рідина хата і вони перебувають радше на вільному повітрі, десь на спортових майданах, на вулицях, в гуртах своїх розесників або й старших. Їх тягне до товариств, якщо такі є поблизу; як нема, то вони самі організують часто окремі гурти. Їм часто хочеться показати себе великими героями і вони деколи, не надумуючись, роблять і такі вчинки, за які ніхто і ні де не хвалить. Їм часто здається, що вони стали дуже мудрі, і їм ані батьки, ані вчителі вже не мають що сказати. Часто виявляють навіть непривітність та грубість супроти них. Наука тоді здається їм непотрібною, нудною. Вони хотіли б відкривати незнані землі, літати поміж пляне тами і т. п., і т. п. Деякі з них зачитуються пригодницькими книжками і їм здається, що вони самі беруть участь в тих пригодах, забуваючи, що для того треба дуже багато вчитись.

У дівчат появляється в тому часі бажання мати одну чи й більше приятельок, з якими вони мають дуже багато про що говорити. Одна одній звірюються у своїх таємницях, складають різні пляни, які поправді дуже рідко реалізують. У деяких появляється бажання брати участь у великих забавах, балах, в яких хотіли б бути королевами, князівнами. Деколи люблять сісти у кутку та мріяти про королевиць з казки, про їх золоті карети, якими хотіли б їздити... Бувають деколи і такі випадки, що дівчата стають також неслухняні, скриті та прикриті для своїх батьків та вчителів.

Під кінець цього віку обличчя у дівчат роз'яснюється, стає свіже та гарне і виглядає наче свіжо розквітла квітка. Це триває, звичайно, кілька літ, поки вона залишається невинною та чистою душею й тілом.

У цьому віці дуже легко заблудити і дівчатам, і хлопцям. Світ, якого вони не знають, появляється перед їх очима

в інших барвах, як вони його бачили дотепер. Перед ними відкривається цілий ряд проблем, яких вони дотепер не знали. Товариство, до якого потрапить молода людина, не завжди впливає на неї корисно. Невірні, заборонені життєві стежки стають дуже приманливими, часом ведуть до нещастя.

Знаючи це все, молода людина може краще взяти себе в руки, може у деяких випадках порадитися з батьком, матер'ю чи виховником, які радо прийдуть з доброю порадою чи потіхою. Тільки таким чином можна уникнути багато прикросів, які могли б прийти після нерозважних вчинків. Добре вихована молодь буде завжди думати, які наслідки може принести той чи інший крок.

Коли проміне цей вік неспокою, і ми станемо думати та діяти, як повноціла людина, ми самі зможемо оцінити свої давніші вчинки та зрозуміти, що наші батьки та наші виховники ніколи не були нашими ворогами, що кожна їхня порада була і є спрямована для нашого добра.

Карликові бібліотеки

и, мабуть, чули, що в найбільших наших бібліотеках є не тільки книгосховища, але й фотосховища, де зберігають плівки із зображенням книжок, журналів і га-

зет. Цінні й рідкісні видання чи документи фотографують сторінка за сторінкою на кіноплівку з особливою — дрібнозернистою і дуже міцною — емульсією. І, замість того, щоб самі книжки безперестанно подорожували з міста до міста й з країни в країну, читачам надсилають їх карликові копії. Так само роблять і з цінними документами.

Коли ж і кому вперше спало на думку фотографувати книжки?

У 1870—1871 роках ішла франко-пруська війна. Німці окупували більшу частину Франції, обложивши її столицю.

За тих часів не існувало ще ні радіо, ні телефону. Парижан було відрізано від інших міст країни. Єдиним засобом зв'язку лишалась голубина пошта. Та як зробити, щоб голуб міг переносити чималі пакунки з газетами, листівками, секретними документами?

Втім, вихід було знайдено: парижанин Дагрон запропонував фотографувати газети й документи на маленькі пластинки. Так і стали робити. Після цього з пластинок обережно знімали шар емульсії з відбитком зображення, згортали його в трубочку й прикріплювали голубові до шиї чи під крилом. Так дорогоцінний вантаж потрапляв за лінію фронту. Коли птах сідав, у нього приймали пошту. Крихітні копії газет, на яких простим оком не можна було розібрати жодної літери, збільшували і читали про те, як живуть і борються захисники Парижа.

Багато часу минуло відтоді, і тільки в наші дні знову почали фотографувати книжки та газети й пересилати їх фотовідбитки поштою.

Зіп

ІСУС ХРИСТОС

Одного разу імператор Франції Наполеон, розмовляючи з послом Віґандом, сказав:

— Я не вірю, що Ісус Христос дійсно жив на землі.

— У такому разі я вже наступного року не віритиму, що Наполеон дійсно існував на землі, — влучно відповів посол.

Ісус Христос жив на землі.

Інакше — як би могла постати велетенська спора нашої Церкви? Коли кажуть про Церкву — кажуть про Христа. Як можна пояснити святкування неділі — останнього дня тижня, присвяченого Воскресенню Христа? Встановлення святкування неділі належить до початків християнства. Юдеї й поганці, як тільки починали приймати християнство, — святкували саме неділю, а не будь-який інший день тижня. Очевидно, до цього спонукав людство якийсь великий, особливий факт, а саме Христове Воскресіння.

Під час Французької революції уряд видав закон, щоб святкувати не неділю, а кожний десятий день у місяці. Але з бажання перекреслити християнство — нічого не вийшло: через кілька років французький народ повернувся до давнього святкування неділі.

Те ж саме повторилося і в Советському Союзі, де свого часу атеїстичний комуністично-московський уряд заборонив святкувати неділю — через кілька років довелося йому під тиском народів таки визнати день неділю "днем відпочинку". Лише жиди, і то не всі, ще продовжують святкувати "сабат" — суботу.

Якщо не вірити у факт Воскресіння Христа, тоді становиться беззмістовним і незрозумілим тяжіння людей до святкування саме неділі.

У християнській церкві завжди існувало Хрещення во ім'я Отця і Сина, і Святого Духа, а також

прийняття Святих Таїнств. Це було встановлене Ісусом Христом. Чи можна собі уявити, що ці Таїнства могли б існувати впродовж дев'ятнадцяти століть, як би Христос не жив на землі? Бачимо, що Найвеличніша історична особа жила на землі, а авторитет Ісуса Христа незмінно діє і нині.

Це ж саме стосується і нашого сучасного літочислення. За винятком жидів, китайців та ще кількох народів, — усі рахують роки від Різдва Христового. Кожний невіра в Христа, ставлячи дату (день, місяць, рік) на своєму листі, — заперечує сам себе: адже він тим самим визнає існування Христа на землі, як і те, що християнство, постале від Нього, — це могутня сила.

Поганська світська література часів, що йшли відразу по встановленню християнства, також переконливо підтверджує факт життя Ісуса Христа на нашій планеті. Римський імператор Юліян, який жив незадовго після встановлення християнства, поставив собі за мету написати "працю", щоб виявити нібито беззмістовність християнства, непотрібність його для людей. Імператор Юліян, як письменник, міг легко написати: "Жодного Христа не було", — і цим би він у корені підкопав ненависне йому християнство. Але він так не написав, бо не міг відкинути факту перебування Ісуса Христа на землі.

Поганський філософ Аристид, котрий згодом відрікся від поганства, писав у листі до Кесаря про людей, які були апостолами і робили незрозумілі для людського розуму чуда.

Твори поганських письменників: філософа Лукіяна, Порфирія, Тацита, Плінія, Йосифа Ламкридія, Флегокта, а навіть самого імператора Марка Аврелія, підтверджують події, описані у Святому Євангелії. Навіть Магомед у своєму "Корані" кілька разів згадує про Ісуса Христа і його чудеса.

*"Його обличчя сяло як сонце" — писав про Ісуса Христа апостол Матвій.
(З картини великого італійського мистця Джованні Белліні "Преображення").*

З численних свідоцтв поганських письменників про Ісуса Христа зупинимося на творах Светонія і Тацита. Светоній жив з 70 р. до 121 р. по Христі. Він писав: "Імператор Клавдій вигнав з Риму юдеїв, які постійно вчиняли заворушення з приводу Христа".

Тацит, який жив у 54 р. по Христі, – згадує у своєму літописі про першу нагінку на християн у 64 році, за царювання Нерона. Він писав: "Христа умертвили за наказом прокуратора Понтія Пилата під час царювання Тиверія". Це свідчення ясно показує, що близько 65 р. по Христі у тогочасній столиці світу – Римі – "існувала група людей, які звертали на себе увагу і ненависть поганців". Тобто – релігія Розп'ятого була вже розповсюдженою

Написала
ВАЛЕНТИНА ШАЛІ

після 30 років Його смерті і Воскресіння.

Юдейський історик Йосиф Флавій народився в Єрусалимі у 37 р. по Р.Х. (тобто після Рождества Христового), був якийсь час римським представником у Галілеї, користувався повагою в імператора Тита і переселився у Рим після зруйнування Єрусалиму. Він написав історію юдейської старовини. У його книзі 18,4 ми знаходимо славнозвісне свідчення про Ісуса Христа: "Близько цього часу (тобто за Пилата) жив Ісус, мудра людина, – якщо не можна Його назвати інакше, як лише Людина, – бо він творив чудесні справи (вчив тих, які охоче сприймають правду). Він набув собі багато послідовників – з юдеїв і з поганців. (Він був Месія – Христос). Без огляду на хресну смерть, що на неї Пилат, за вимогою старійшин юдейського народу, засудив Його, – учні Його не позбулись до Нього любови. Він явився до них живим через три дні після Своєї смерті, як то пророкували пророки, а також пророкували й інші Його чуда за Його життя. І до нині існують послідовники Його під іменем християн, і це наймення вони мають від Нього".

Цінне свідчення. Тим цінніше, що воно вийшло від славнозвісного письменника того часу Флавія, далекого від християнства. А Флавія однаково поважали й юдеї, й поганці того часу. Так, Флавій підтверджує історичний факт Великих Подій в Єрусалимі, одночасно не визнаючи їх внутрішнього – Божественного значення.

Старовинне місто Іерихон, відкопане з руїн. Тут Христос повернув зір сліпому. На задньому плані гора, – на якій Ісус Христос бував тричі.

Навіть у жидівському "Талмуді" знаходимо свідчення про життя Христа. Те свідчення просякнене там глуфом, насмішкою і ненавистю. Чудодійна сила Ісуса Христа викликає там не лише глум, а й ненависть до Великого Учителя Християнства. Але й "Талмуд" не відмовляється від факту життя Ісуса Христа на нашій планеті Землі.

Наведені вище свідчення є незаперечним доказом того факту, що Ісус Христос жив на нашій планеті, і жив саме так, як про це розповідає наша Церква обох віровизнань.

ЖИВ НА ЗЕМЛІ

Кущовий провід: подруги С. Куляс, Т. Береза, Н. Шарабура, М. Юрійчук, О. Дацьків, І. Стефанів; вгорі посередині: – голова Осередку Лука Костеліна, праворуч – булавний В. Палагнюк, ліворуч – член Булави Іван Ривак.

Рій "Незабудки"

Рій "Червоні маки"

Рій "Червона калина"

Рій "Лілеї"

...Це дійсно добре, що в журналі подається до відома про найновіші українські платівки, заохочується до творення фоногуртків (любителів звукозапису) та що вже проголошено фотоконкурс. З приводу невідрадних умовин, справа звукозапису, фотографії і кінофільму стояла на рідних землях дуже погано. Величезного значення для українців події занотовано тільки на папері.

Ось, напр. 1-ше листопада 1918 р., – український прапор гордо повіває на ратуші Львова, а фота з цього моменту, який вже довгими роками в нас відзначається урочисто, таки немає. Дальше, в Америці записується звук від кінця 19-го століття; ми, однак, сьогодні не маємо бодай фрагменту фонозапису Універсалів 1918-1919 рр., не маємо голосів отамана С. Петлюри, Є. Коновальця, Т. Чупринки, М. Грушевського і багатьох інших. Існують награння музик-композиторів Дебюссі, Сен-Санса, Брамса і ін. але оригінального запису нашого корифея М. Лисенка при фортепіані напевно нема. Голосу творця модерного українського театру Леся Курбаса не награно; ніхто не зняв на кіноплівку гри В. Блавацького, хоч деякі записи його голосу збереглися. Скільки прикладів можна б навести! А Митрополит Андрей Шептицький? Чи почуємо його голос, як і голос Митрополита УАІП Липківського? Чи заграють з голосника Станислав Людкевич або Василь Барвінський власні твори? А якби мати бодай короткий фільм, який показав би імпресіоніста І. Труша, мистця-маляря при праці, чи кадри з інших мистців, які живуть тепер лише поміж рамами!

Дійсно, цілі томи прикладів можна б списати. Однак те, що було, а вірніше, те задокументування, яке не відбулося, – свідчить не про відсталість української думки, а про заабсорбованість її важливішими проблемами, проблемами самозбереження чи збереження держави. Думку мусимо звернути до

ЮДЬ УКРАЇНИ

ІН НАШОЇ ІСТОРІЇ

(до Редакції)

теперішнього, де фотографувати, фільмувати і записувати звук є легко і де багато більше можна зробити в тому напрямку, в якому колись працювати було незвичайно важко а то й неможливо.

З гордістю можна сказати, що в останніх роках справа зафіксування українки на звукову стрічку чи фоточутливу плівку багато покращала. Аматорський звукозапис чи фільмування занотовує чимало з сучасного українського життя. Одначе, відрадні умовини сучасного життя не виключають промахів – звукозапис і фільмування не практикуються ще задовільно. Помер у Нью-Йорку один з найбільших українських композиторів, Печеніга-Углицький, а оригінального награння з покійним композитором-піаністом при фортепіані таки мабуть і немає. Не сфільмовано визначного скульптора, сл. п. М. Мухина, якому надхнення навівала козацька доба. Досі не маємо кінофільмів, де були б зафіксовані великі сучасні мистці, українці, навіть з інтернаціональним ім'ям, як О. Архипенко, О. Грищенко. Часом великі події, як, напр., Відкриття Пам'ятника Шевченкові в Вінніпегу, проходять без відповідного зафіксування на фільмі фахівцями кіно. А ми маємо тут видатного фільмаря Ю. Тамарського. Незамітно для аматора звукозапису чи фільмування відійшов великий письменник нашого часу Тодось Осьмачка...

Молоді українські фільмовики й аматори звукозапису! Нехай ці приклади будуть для нас пригадкою, що історія відбувається кожної хвилини і вмить стає нездатною до зафіксування. Дійсне життя людини, а головно людини, яка займається записом звуку чи образу, проходить тільки в теперішньому часі.

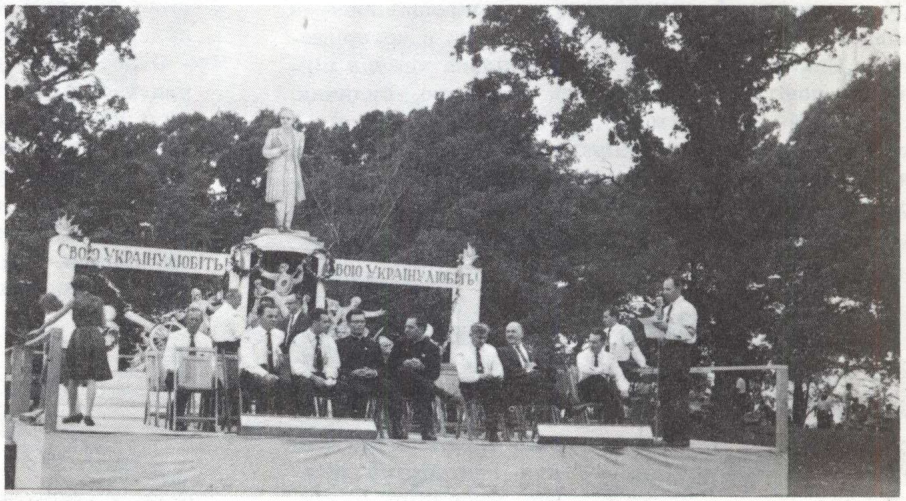
Висловлюйте свої думки шляхом листів до редакції. Вже проголошено фотоконкурс; можливо за деякий час відбудеться конкурс звукозаписів чи аматорських фільмів? Їх треба реалізувати тепер!

Р. Савицький

Ольга МАРУНИЧ

Україна

Не малюйте Шевченка
плебесм
У кріпацькій пошарпаній
світі—
Я в нім бачу лише
Прометея
У одежі, із сонця відлитій,
Лиш володаря дум України,
Що піднісся
на грані столітні,
Щоби сіяти правду невпинно,
Щоб вогнем
у віках пломеніти!
Не малюйте Шевченка
солдатом,
Не малюйте на зло клятій долі,
Мій Шевченко завжди був
крилатим,
Мій Шевченко
завжди був на волі!
Не малюйте поета в печалі,
Бо він —
світоч і щастя народу,
Став пісок золотим в Кос-Аралі,
Де ступав він в хвилини негоди.
...А тепер наш Тарас
— в кожній хаті
З нами словом живим
розмовляє.
Є в Шевченка народження
дата,
Дати ж смерті
в Шевченка
немає!

На шевченківській трибуні
(Здвиг СУМ, Чикаго, 1961 р.)

НА ОСТРОВІ МІЄН 2

Після обіду ми провели Лярри до потягу. Йому припало доручення припилувати транспорт виряду та інструментів залізницею до Чурчіль і особливо при його пересадці на станції у Вінніпегу.

Залишилося ще три дні до мого відлету на північ. Голова державного географічного відділу запросив мене до канцелярії на першу і прощальну розмову. Попереджував, що погода на острові буде погана і що треба берегти себе від психічного заламання. Звернув увагу і на те, що слід повинуватися всім наказам Арнольда, навіть коли б вони видавалися невідповідними, а головне, щоб не задаватися і не робити з себе героя, бо багато таких „героїв” вже не повернулися...

У суботу накупив собі всього, потрібного для особистого вжитку. Набув пару норвезьких, ручно плетених, вовняних шкарпеток, і норвезьку підсорочку у формі сітки, мов лицарський одяг, для кращого збереження тепла.

У неділю рано, навантажений наплечником, з течкою в одній руці, а в другій з величезним картоновим пакунком, я вийшов зустріти свого провідника, Кайт Арнольда. Його дружина керувала темносинім „Фольксвагеном”, а він сидів з дитиною по правому боці.

— Для чого цей кольосальний картоновий пакунок? — спитав він мене. Я пояснив, що пляную проводити на острові, у вільні від праці хвилини, деякі свої експерименти для тези і що для термометрів мені буде потрібно цей картон, щоб оберезити їх від сонячного проміння.

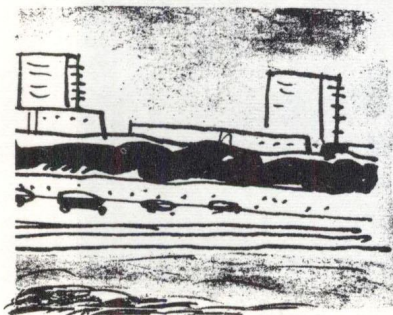
Любим життя — то не марнуй часу, бо з нього, власне, й зйткане життя.

Франклін

Кайт покивав головою. Пробував відрадити мене тягнути з таким опудалом, але, врешті-решт, послухав моїх благань і прийняв два довгі подорожні картони до свого авта.

Об одинадцятій годині ранку, попрощавшись з Арнольдовою жінкою і дитиною, ми всіли в чотиримоторний „Вайкаунт” (літак) і через кілька хвилин піднялися в повітря. Вдивляючись у землю, будинки, поля і дороги, що все меншали й втікали від нас, я ані трохи не здавав собі справи, що заки долечу до місця нашого табору, мене стрінуть пригоди ще в самій дорозі...

ПОДОРОЖ ДО РЕЗОЛЮТ-БЕИ

Літак піднявся в повітря, мов величезний автобус. Меншали будиночки передмістя Оттави, і незабаром наш літак летів уже над листастими лісами, мішаними з північними ялицями, соснами і смереками. За годину красвид цілком змінився. Поче-

У жовтні 1960 р. відбулася велика проща паризьких українців до містечка Санліс (Франція), де 900 років тому наша княжна й французька королева, — Анна Ярославна, дружина Генріха I, — уфундувала церкву й монастир св. Вінкентія. 1960 рік був ювілейним роком, який ченці монастиря святкували дуже врочисто. Український день мав таку програму: — Служба Божа в монастирській церкві в українському обряді, з участю хору, спільний обід, відвідини місцевої катедрі, руїн королівського замку й бібліотеки, збірка під пам'ятником Анни Ярославни зі словом проф. В. Янева до українських прочан, українські фільми О. Дніпрового й концерт українських танців, який зорганізували й виконали паризькі сумівці. — На світліні: Сумівки під пам'ятником Анни Ярославни.

лися північні ліси „тайги”, що простягаються через Кокрейн і Мусоні в північному Онтарію. Північні шпильчасті дерева росли на вищих, краще осушуваних місцях, на підвищених берегах великих рік, заповнених рудуватою водою. Між ріками, на великих рівнинах, поширювалися все далі на північ жовтаворудого кольорумочари. Торфовий мох, який вкривав великі простори цих мочарів, неначе б плив по темносиній воді і накопичувався півколами на тому березі мочара, проти якого вів вітер.

Долітаємо до Вінніск. Літак сів на шутрову розгону стежку. Ми висіли і попрямували до малої печкальні в дерев'яному барачку. За той час у збірники літака помпували пальне.

Наші пасажери — переважно геологи і географи, що їдуть на всілякі літні експедиції на північ. Це люди молодого і середнього віку; деякі вже й сиві, але із здоровим свіжим виглядом. Вони захоплено й весело говорили про свої проєкти на цей рік і про апаратуру, яка полегшила б їм працю.

Вернулись до літака. Аж тепер я присвятив більше уваги середині літака. Різні палиці, інструменти, мотори і навіть запасні лещата для малого північного літачка стирчали з-під брезенту. Товсті шнури-канати притримували увесь цей склад інструментів біля правого боку вздовж літака. Ось ми вже знову в повітрі, і за хвилину бачимо Гудзонську затоку. Під нами ліси порідшали, обернулися у вузькі смуги на розлогих полях жовтих трав тундри.

Тепер ми летимо на північний захід, над побережжям Гудзонської затоки, в напрямі форту Черчіль. На північ простягаються безмежні білі поля криги, а вода пробивається на тих полях, мов щілини на потрісканому плястрі. При березі бачимо сірво-синю смугу води.

(далі буде)

АННА ЯРОСЛАВНА

6
Ілюстрації
Д-ра Антона Вариводи

Минуло одинадцять щасливих років подружнього життя Анни Ярославни і Генріха I-го. Французьке королівство набрало сили, стало могутнім. У містах на побажання Анни всюди будували прегарні церкви на славу Божу. Та ось прийшло нещастя: 4-го серпня 1060 року король Франції, Генріх I помер.

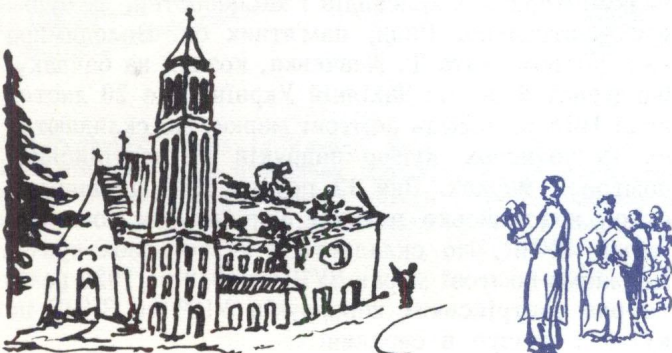
Після відмови Анни, регенство перебрав швагер короля – Бодуен V, граф Фляндрії. Анна заопікувалася дітьми, в тому числі малолітнім королем Пилипом (її найстаршим сином). Негайно після смерти короля-мужа Анна переїхала з синами й почотом до містечка Санліс під Парижем. Народ плакав, коли королева-вдова виїздила з Парижу.

Містечко Санліс під Парижем, куди переселилася Анна Капетінг, з роду Рюриків, із дітьми, було засноване ще римлянами перед народженням Христа. Воно розташоване між двома річками Нонет і Онет, серед затишних лісів. Не містечко мало дуже стару церковцю і Анна вирішила побудувати нову та гарну, в подяку Богові за те, що послав їй трьох синів.

Вдова-королева Анна виховувала з любов'ю королевича Пилипа I. Він дав матері великий участок землі, т. зв. Королівську сіножать. Там Анна заснувала Вінкентське Абатство і розпочала будувати гарну церкву, а для бідних – давала безкоштовні обіди. Цій церкві судилося вистояти аж до наших днів.

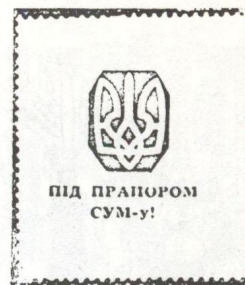
(далі буде)

КОРОЛЕВА ФРАНЦІЇ

ФІЛАТЕЛІЯ

ТА САМОДІЯЛЬНІ ГУРТКИ ЮНАЦТВА СУМ

Слово "Філателія" грецького походження, складається із слова "філос", що означає друг, та слова "ателея", що означає звільнення від оплат. Тобто значок, що звільняє від оплат відборця листа. Збирач таких значків чи поштових марок зветься філателіст. Отже філателія – це замилювання до збирання поштових марок різних країн світу. Тому, що кожна вільна держава має свою пошту та видає поштові значки, тому всюди є збирачі значків, що зветься філателістами. Не інакше було і в нас, українців. Ми маємо свою філателію й своїх українських філателістів. Хоча Україна ще під окупацією червоної Москви, однак українська філателія, зокрема випуски недержавних марок, є досить багата й різноманітна. З тих марок ми можемо навчитися історичних дат та подій, запізнати ряд героїських постатей, культурних діячів, визначні місця України.

Україна має свою історію філателії, яка сягає багато років назад, коли Україна під царською займанщиною була поділена на земські самоуправи: у 1857 р. запроваджено поштові марки тих земських самоуправ. Поштові марки 43-ох земських самоуправ, виданих для місцевого вжитку, слід уважати за перші українські поштові марки, що почали виходити на Великій Україні 1857 року. У

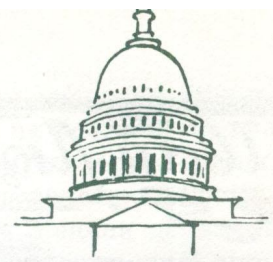
уряду від 20 липня 1918 р., перебиває давні царські поштові марки українським Державним Гербом-Тризубом, відаючи їх для поштового обігу і вжитку. Таку українізацію царських поштових марок провадили шість поштових округ – Київська, Полтавська, Одеська, Харківська, Катеринославська та Подільська, а також багато різних поштових станиць. Внаслідок цього маємо понад 1600 відмін надруків тризубів, і тому треба добре на них визнаватися. За тими головними зразками тризуба шістьох Поштових Округ України й постала відповідна класифікація поштових марок України. Так маємо українські поштові марки Київ I-IV та "міністеріальний", Харків I-III, Катеринослав I-II, Полтава I-II, Одеса I-IV та Поділля I-XVII (за проф. Андрієм Яковлевом Чигринцем) 18 основних типів та 7 варіантів. Також у травні 1919 р. Поштове Управління Української Народньої Республіки (УНР) випускає поштову марку 20 гривнів, з написом Українська Держава та тризубом посередині. При кінці 1919 р. виходить серія поштових марок України із 14 купюр, яку слід зраховувати до найгарніших значків української філателії. На них бачимо державний герб України –

Західній Україні, тобто в Галичині, Буковині та Карпатській Україні, що входили тоді до складу Австро-Угорщини, поштові марки появились ще 1850 р., але без питомих українських ознак. Тому історія української філателії та її знавці вважають 1857-ий рік за початок випусків українських поштових марок на Україні; ми маємо за собою понад 100-річну філателістичну традицію. До світливих моментів історії української філателії належать випуски поштових значків Української Самостійної Держави, УНР, проголошеної 22-го січня 1918 р. в Києві, що склалися з п'яти купюр, з рисунками державного гербу-тризуба та народніх типів України. Однак їх не вистачало, і тому Міністерство Пошти України, згідно з законом Гетьманського

тризуб, портрети гетьманів Богдана Хмельницького та Івана Мазепи, Т. Шевченка, С. Петлюри, низку історичних краєвидів і місцевостей, як будинок Центральної Ради, пам'ятник св. Володимира над Дніпром, хата Т. Шевченка, козаки на байдаку, бандурист й ін. На Західній Україні вже 20 листопада 1918 р. вийшли поштові марки, що складаються із чотирьох купюр надруків на австрійських поштових марках. Дня 12 грудня 1918 р. появляється коломийське видання українських поштових марок ЗУНР, що складається із чотирьох купюр. Ще маємо поштові марки ЗУНР з 1919 та 1920 років та ряд австрійських передруків УНР та ЗУНР по кутах і тризуб в середині.

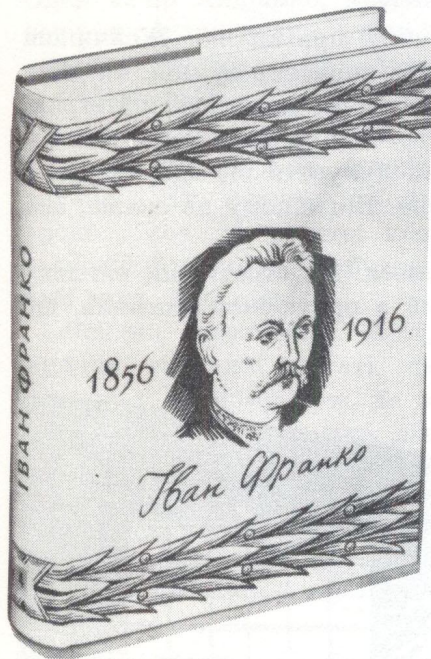

* **УКРАЇНА.** — Комуністично-окупаційні партійні керівники в Українській ССР, за наказом з Москви, накиннулися з гострою критикою на молодих українських письменників і поетів: Івана Драча, Ліну Костенко, Миколу Вінграновського та інших за те, що у своїх творах вони виявили власне думання, почали обороняти рідну мову (проти русифікації).

* **УКРАЇНЦІ В СВІТІ.** — За ініціативою Українського Конгресового Комітету створено Український Комітет для Світової Виставки, що відбудеться в Нью-Йорку в 1964-65 рр. Комітет очолив п. Й. Лисогір. Головний виступ на велетенській сцені триватиме 2 години; у ньому візьмуть участь хор, оркестра, бандуристи та балет.

* Відоме видавництво "Книгоспілка" в Нью-Йорку випустило 20-томове видання творів Івана Франка, у якому поміщені й ті твори нашого видатного поета й письменника, що їх заборонено тепер на Україні.

* В останніх виборах у Канаді, де в загальному виграла ліберальна партія, були переобрані до парламенту чотири українці: М. Стар, Й. Слоган, М. Мандзюк та В. Скорейко.

* Наша спільнота відзначила 85-річчя з дня народження відомого педагога і активного діяча УАПЦ проф. Григорія Ващенка, який живе тепер у Німеччині. Проф. Г. Ващенко — почесний член СУМ; він автор багатьох наукових праць, в тому числі "Виховання волі й характеру", "Проект системи освіти в самостійній Україні" й ін. Передаємо заслуженому Діячеві сердечні побажання здоров'я, сили і нових успіхів.

Проф. Г. Ващенко за працю

* Вийшов з друку в Німеччині 11-тий зошит журналу молодих "Фенікс", видання Товариства студ. молоді ім. М. Міхновського. Журнал звертає на себе увагу добре опрацьованими студіями, цікавим відділом "Література-Мистецтво"; дуже важлива "Бібліографія книжок про Сов. Союз і Україну, 1950-1960 рр." американських авторів, що її склав Петро Гой.

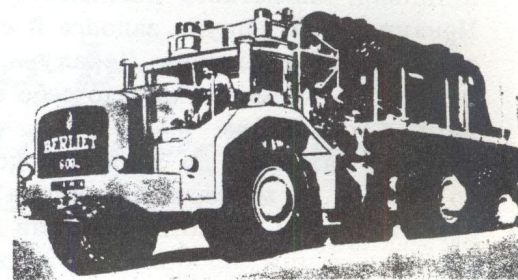
* Цього року найкращим актором кіна у США проголошено Грегорі Пек-а, виконавця головних ролей у багатьох фільмах, в тому числі "Забити птаха-перемішника".

* **США.** — Студент університету в Ілліной сконструював човен-валізу, вагою 13 кг.; цей винахід буде особливо корисний для рибалок.

* Американська Рада для Обслуги Національностей запропонувала зробити з Острова Сліз у порту Нью-Йорку Національний пам'ятник на пошану емігрантів: понад 20 млн. людей прибули з різних кінців світу до США саме через Острів Сліз.

A.C.N.S.

* **ФРАНЦІЯ.** — Фірма Берліе почала продукувати надтяжкі авта "Т-100", що можуть перевозити вантаж до 100 тонн, — те, що можна помістити в 6 залізничних вагонах.

* **ГОЛЛЯНДІЯ.** — Там винайшли новий спосіб робити рентгенові світлини: не на плівці, а на магнетичній стрічці. Її пропускають через магнетофон, а на екрані телевізора видко саму світлину. Така світлина зберігається на стрічці впродовж років і коштує дешево.

* **АНГЛІЯ.** — Людина, яка бодай трішки чує, скоро зможе вільно розмовляти через телефон: інженери вмонтували в звичайну слухавку посилювач звуку; досить натиснути гудзика, як телефон "заговорить" надзвичайно голосно. Це велика полегша для глухих людей.

Зібрав ЛЕСЬ

Іван Людин

МОРЕ НАМ ПО КОЛІНА

3

Біля церкви було по-недільному весело: порикували авта, лунали вигуки привітань й здіймались хмари голубів. Над поперечною вулицею з галасом пролітали потяги надземки. Женчик, ставши на східцях і зіп'явшись навшпиньки, намагався розпізнати капелюшок. Чекання було рішуче задовге й святковий настрій почав спадати. „Дорахую до двадцяти і піду”, — промовив сам до себе і почав рахувати.

Проте рахувати до двадцяти довелося багато разів. „А, може, вона забула? Ну, ще до десяти і кінець!”. Потім вирішив до ста й вже скінчити з цим чеканням, коли хтось з юрби махнув до нього рукою. Нарешті! Зіскочив і побіг, натикаючись на людей. От, поставали й говорять! І про що це люди мають стільки говорити!

— Же-енчику, я тебе т-так довго шукаю! — Андрійко трохи загикувався.

— А, це ти, Андрійку! А я думав...

— Я знаєш, я сьогодні нн-е можу бути. Заступи на джурі. Ти ж мій друг, правда?

Женчик не раз дорікав собі за свою беззастережливу згідливість. Так незручно йому завжди сказати „ні”. Але на цей раз, він, нетерпляче розглядаючись і думаючи про умовлений з Настею фільм, рішуче відповів „ні”. Андрійко жалісливо покліпав очима, а потім, щось радісно вигукнувши, побіг назустріч задиханій від поспіху Насті.

Женчик з наростальною нехиттю дивився, як Андрійко взяв Настю за руку і щось їй гово-

рив. Настя заперечувала, потім потакнула головою і засміялась. Ще раз потакнула і підійшла:

— Пробач, Женчику, — я спізналась. У неділю ці підземки так рідко ходять. Ти чекав? Не гніваєшся? Ну, то й добре! Не треба гніватись! І ще не треба гніватись, за те що ми сьогодні не підемо до кіна. Знаєш, Андрійко так дуже просив заступити його в домівці. Він такий бідний...

— ...котик...

— Ні, це ти котик, а він не котик. Він — коник. Таке лошатко.

— Ну, буде це лошатко в мене бідне!

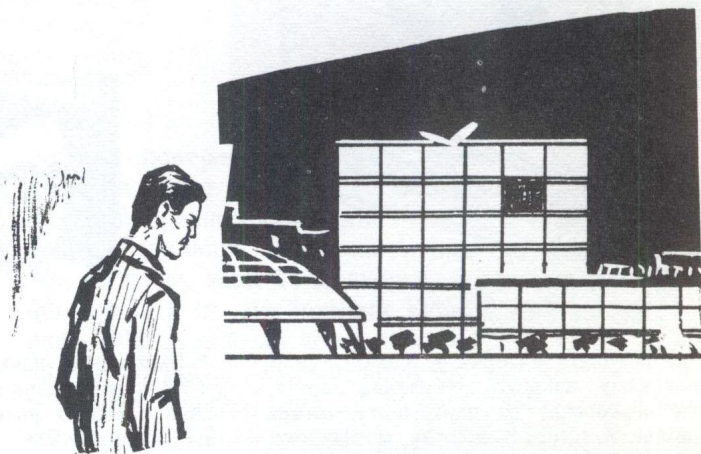
— Так негарно, Женчику! Котики не гніваються. О, дивись, тебе гукає Петрик. Ну, до побачення, — йди до нього, а я до тебе подзвоню, добре?

**

Петрик був заклопотаний і поважний. Він сказав, що не час тепер з панночками розбалакувати, взяв Женчика під руку, вивів з юрби й сповістив, що має щось дуже важливе сказати. Але це велика таємниця. Щоб нікому — нічого. Ані слова. І цій дівчинці також, щоб ані слова.

Згадка про дівчину пригадала Женчикові зіпсути неділю й він висловив сумнів, чи дійсно аж щось таке важливе може знати Петрик. А до того ж він сьогодні сердитий і не має великого бажання вислухувати ще одну чергову петрикову фантазію. Він нікому не скаже, але це фантазії...

Петрик не обурився. Не стративши вигляду затурбованости, він з притиском запевнив, що

це факти, а не уява. Що він вже радився з хлопцями й вони все обмислили. Він говорив з ними в імені Женчика — ця справа виріше-

на. Зрештою Женчик сам чув, що його в Мюнхені хотіли замордувати. А того ще не знає, що Блискавку також намагались забити на кораблі. Хотіли в море скинути. Зрозуміло? А якщо на кораблі хотіли в море, то значить і тут не дадуть йому спокою. Справа ясна, але якщо хтось нічого не второпав, то тяжко щось з таким діяти. Як можна не зрозуміти, що тут не якісь побачення з дівчатами, а поважна справа?... І як можна бути спокійним, коли такі речі діються!

Женчик не був спокійний, проте стримувався виявити своє зацікавлення, бо знав з досвіду, що Петрикові розмови й задуми завжди приносять зайві клопоти. Тож він холодно заявив, що, дійсно, справа цікава, але що з того. Чи він має підскакувати й кричати? А що про це хтось думає, то він не знає, бо не ясновид.

— Не треба бути ясновидцем! Справа ясна, як день. Ми будемо охороняти упівського командира! — роздільно, з притиском сказав Петрик. — Андрійко й інші вже погодились. Чергуватися будемо, розумієш? Так, як на війні, один день ти, а другий день Андрійко, а третій знову ти. Або ні — удень не можна. Удень школа. Отож чергуватись будемо вечорами. Один вечір Андрійко, другий вечір ти, третій вечір я. А ще краще уночі вартувати. Краще навіть як увечері. І потрібніше. І ніби на війні.

— У-но-чі!?

— Звичайно! А воюють коли найбільше — хіба не знаєш? Хоч, дійсно, уночі не зовсім зручно... Ну, можемо не вночі, а тільки так трохи... хоч до десятої години. Згода? Так сьогодні й починай. Ти будеш перший. Це честь тобі така. Розумієш?

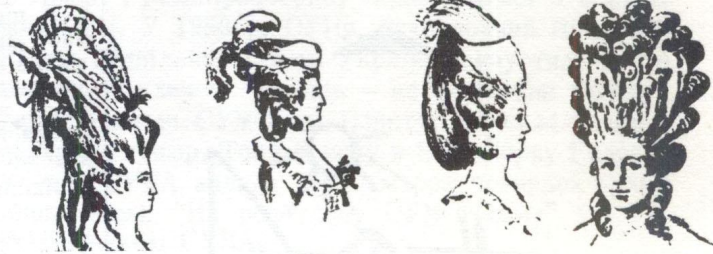
Женчик замисливсь. Йому уявилась темна вулиця, тасмнічі постаті, постріли й він, причасний у темному куті, де не доходить світло з вулиці. Тут був колись ліхтар, але він його, звичайно, розбив, щоб було темніше. Щоб його не побачили ті, що над'їхали дорогим панцерним автом з замаскованими обличчями...

— Згода! Нехай вже! Куди йти?

Увечері, з байдужим виглядом, він проходжувався перед домом на розі Другої вулиці й авеню „А”. На третьому поверсі світилося вікно. Його вікно. На протилежному розі — аптека. За кілька годин Женчик до найменших подробиць вивчив виставлені в вікні ліки, іграшки, годинники та кишенькові книжки в яскравих обгортках. Годинник в аптеці показував дев'яту, пів до десятої і десяту. Десята — це умовлена година. Годі! Уважно оглянув усе навколо, ще раз зирнув на освітлене вікно й полегшено побіг додому.

(далі буде)

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:
В АМЕРИЦІ Й КАНАДІ — 5 дол.

Фортеці на головах

Вожді деяких африканських племен, бажаючи піднести себе в очах простих смертних, вигадували химерні зачіски. Тодішні перукарі не знали на сучасних косметичних засобах і скріплювали підняту вгору чуприну монархів глиною та смолою. Під час відпочинку причепурений вождь клав голову на спеціальну підставку, щоб зберегти зачіску.

У Єгипті була модною перука. Згодом її почали носити вельможі в Європі. Першість належала французькому королю Людовіку XIV, що перукою прикривав лисину.

Однак монархів перевершили придворні фаворитки. Мадам Помпадур, коханка Людовіка XV, вигадала зачіску, що скидалася на фортецю. Її «споруджували» три перукарі протягом шести днів.

На малюнках тих часів можна побачити найдивовижніші зачіски. Власне, й тепер ще трапляються жінки з ультрамодними «фрезурами», які личили б мадам Помпадур чи африканським вождям.

МУКИ ВИНАХІДНИКА

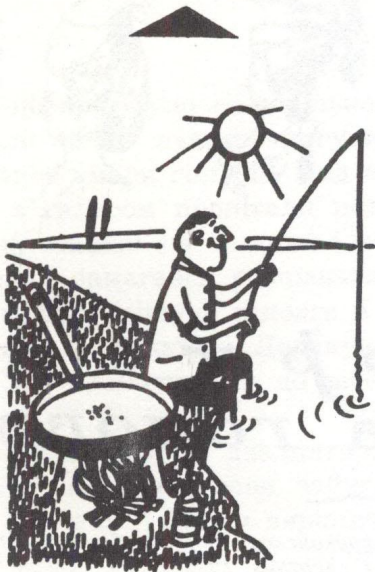
В 1885 році німецький винахідник Карл Бенц вирушив на своїй «бензиновій повозці» в першу подорож. І одразу ж виникли непередбачені труднощі: не було пального. Бензин тоді продавали тільки в аптеках, причому маленьки-

ми пляшечками — як засіб для виведення плям. Великих запасів бензину аптеки не тримали — боялися пожежі, та й попит був незначний, отож більше трьох-п'яти пляшок у жодній аптеці не вдавалося дістати. Ось чому, як писав у

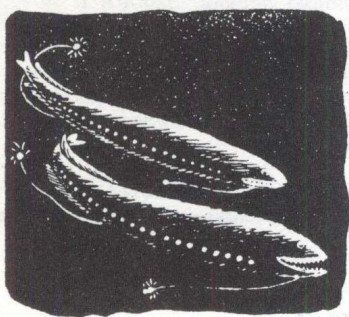
своїх спогадах Бенц, перша подорож відбувалася за маршрутом від аптеки до аптеки. Іноді, коли відстань між аптеками була дуже велика, доводилося залишати автомобіль на вулиці й бігти пішки по чергову порцію пального.

НАЙДАВНІШІ МЕТЕОРИТИ

Кому не доводилось вночі спостерігати таку картину: зірветься в високості яскрава зірка, прокреше на темно-голубому небі вогненний слід — і зникне. Щороку на землю падає кілька тисяч метеоритів, але більшість з них залишається не знайденими. І тільки п'ять-шість космічних посланців потрапляють до рук науковців. Метеорити бувають дрібні, подібні до пилинки, а часом падають величезні брили. Так, приміром, залізний метеорит, знайдений в 1920 році на африканському континенті, має вагу близько шестидесяти тонн. . . Хочеться згадати і про метеорит — «Августинівну». Цей космічний гість мав попередню вагу близько чотирьохсот кілограмів, виявили його в 1890 році під час земляних робіт на Дніпропетровщині. Вчені вважають, що «Августинівна» потрапила на нашу планету давно, ще в доісторичні часи, пролежала в землі сотні років.

Оптиміст.

Ці риби живуть на найбільших глибинах у океані, де панує постійна півтемнота. У темряві вони світяться. Їх фотографували, але ще жодної дотепер не зловили.

Незнайома місцевість. Ліс. Навколо тиша, жодної живої душі. Лише співають птахи та зрідка у гілках дерев шумить вітер. Як же вибратися людині звідси і пройти, наприклад, до найближчого населеного пункту, що розташований десь у південному напрямку? І тоді вона виймає з кишені маленьку коробочку з скляним верхом — компас і по ньому уточнює свій маршрут, орієнтується. Маленька намагнічена стрілка вкаже їй правильний шлях.

А що робити, коли компаса немає? Як в такому випадку не збитися з вірного шляху і не блукати дарма по полях та лісах? Виявляється, в природі існують свої точні компаси, які стають у пригоді тим, хто заблудився...

Ясними днями частини світу — південь, північ, захід і схід — легко визначити по сонцю. Зоряної ночі потрібний напрямок ви знайдете по зірках. У хмарну погоду частини світу безпомилково можна визначити по деяких рослинах, тваринах і різних предметах. Треба тільки навчитися «читати» їх, вмільми користуватися.

Наприклад, великі камені, пні в лісі з північного боку завжди вкриті мохом, лишайниками. Південний бік у них здебільшого буває голий. У вологих, затінених місцях мох і лишайники можуть вкривати камінь, пеня або стовбур дерева з усіх боків. Проте, коли уважно придивитися до них, можна помітити, що з одного боку мох і лишайники сухі, а з другого — вологі. Бік з сухими лишайниками звернутий на південь. Майже кожне дерево, що окремо росте в місцях, де нема тривалих односторонніх вітрів, може теж вказати нам частини світу, якщо знати, що на південному боці гілки бувають більш товсті і розвинуті.

Є й інші природні компаси. Так, у сосен і ялин живиця, що витікає з щілин, на північному боці стовбура м'яка, вкрита пилом, має бруднувато-сірий колір. З південного ж боку дерева живиця буває більше, вона прозора, жовтуватого кольору і значно твердіша.

Добрим орієнтиром частин світу є кора дерев, що, як правило, з північного боку буває грубішою і темнішою, ніж з південного. Особливо це помітно на березах. За компас править також дуже цікава рослина, що росте в наших степах, дикий салат — латук. Листя його немовби кимсь навмисно стиснуте з боків і повернуте на південь і північ. Так латук захищається від надмірного нагріву і посухи.

Природними компасами служать людині також тварини, птахи і комахи. Наприклад, дятли звичайно видовблюють дупла для гнізд з східного боку дерева. По-різному будують свої житла щодо частин світу й інші тварини та комахи. Наприклад, мурашки лісових рудих мурашок найчастіше розташовані з південно-західного боку де-

Пень, вкритий мохом з північного боку.

Життєдіяльність рослин і тварин тісно пов'язана з навколишніми умовами. Живі організми чутливі до освітлення, температури. Найкраще вони розвиваються у найбільш сприятливих для них умовах. Ось чому в природі помічається певне розміщення тварин і рослин відповідно до тих чи інших частин світу. Навчившись користуватися цими природними компасами, людина ніколи не блукатиме.

«НАУКА І ЖИТТЯ».

Поправка: У ч. 4 хибно подано рік смерті В. Біласа, треба читати: 1932.

ФІЛАТЕЛІЯ

(закінчення із ст. 12)

Коли 15 березня 1939 р. проголошено Незалежність Карпатської України першим Карпато-Українським Союзом у Хусті, тоді випущено першу марку Карпатської України, де зображено гуцульську церкву в Ясіні. Ця марка була в обігу лише один день, і тому має державне документальне значення для України.

Дослідам української філателії особливу увагу приділяють німці, які 1920 р. створили "Союз Філателістів України". Від 1926 р. до 1940 р. виходив у Відні, за редакцією д-ра Івана Турина, філателістичний місячник "Український Філателіст", українською та німецькою мовами. Еміграційний уряд УНР випустив марки в 10-ту річницю смерті С. Петлюри, в пам'ять 950-річчя Хрищення України та з буквами У.П.П. – Українська Польова Пошта.

Після Другої світової війни українська філателія почала гарно розвиватися по таборах наших емігрантів, особливо в Німеччині, зокрема в Регензбурзі, Міттенвальді, Мюнхені, Байройті, Ульмі і т. п. В Італії табір полонених вояків у Риміні, УДК в Брюсселі-Бельгія, УДК в Римі-Італія, були випуски Української Національної Ради. На окрему увагу заслуговують Марки Української Підпільної Пошти УПА та Українського Червоного Хреста. Ще в травні 1941 р. Організація Українських Націоналістів, підготовлячись до Акту відновлення Української Державности 30-го червня 1941 р., приготувала 12 українських марок, з яких через війну видано лише сім купюр, із зображенням князя Ігоря, кн. Володимира Великого, полк. Є. Коновальця, собор св. Софії в Києві, от. С. Петлюри, князя Романа Галицького та гетьмана Б. Хмельницького. Вони стали великою філателістичною рідкістю в світі.

Для вжитку українського підпілля Воюючої України, Закордонні Частини ОУН видали 1-го листопада 1949 р. ужиткову серію марок із написом Підпільна Пошта України, зображуючи символ України в боротьбі, зрив поїзду, вояка УПА та державний герб-тризуб. Від 1949 року по нинішній день нараховуємо близько 500 різних значків та бльоків марок ППУ. Тематика їх різноманітна й цікава, зокрема з історії України. Завдяки історичній українській тематиці, варто молоді збирати поштові марки ППУ.

Слід не забувати, що і Спілка Української Молоді має свою філателію. Історія Філателії СУМ-у сягає 1948 р., коли осередок СУМ у Регензбурзі з нагоди влаштованого Свята Весни випустив значок "Під прапором СУМ-у!" із синім щитом та тризубом.

З нагоди Четвертого Конгресу СУМ, що відбувся 26-28 січня 1952 р. в Бельгії, вжито марки Підпільної Пошти України з портретом ген. Т. Чупринки, Гол. Командира УПА, на тлі прапору, з написом УПА, подвійні із містком, на якому є напис: "Четвертий Конгрес Спілки Української Молоді Бельгія 26-28 січня 1952". На окрему увагу заслуговує святкова серія марок, виданих Головною Управою Спілки Української Молоді Америки (СУМА) з нагоди Четвертого Всеамериканського Маніфестаційного Здвигу в 30-ліття постановня СУМ-у, що відбувся 3-5 вересня 1955 р. на оселі Спрінг Глен, Н. Й.; це чотирибарвні значки з портретом Миколи Павлушкова, основника СУМ-у, та сумівською відзнакою і кличем: – Бог і Батьківщина.

У Штуттгарт-Цуффенгавзен, Німеччина, були видані й уживані в 1948-1950 рр. для підтвердження влат членських вкладок Відділом Юного СУМ-у ім. ген. Дмитра Грицяя-Перебийноса при Осередку в таборі Гренадіркасерне, окремі марки з відзнакою СУМ. У 1959 р. ОУНР, Закордонний Поштовий Відділ Підпільної Пошти України, випустила серію марок під кличем "Молодь – це майбутнє народу", із відзнаками СУМ-у та Пласту, що складалася з чотирьох купюр. Того ж року в Нью-Йорку Головна Управа СУМА видала серію марок чотирьох купюр під кличем: "На розбудову СУМ-Фільму" у США, із відзнакою СУМА.

Немає сумніву, що сумівцям слід Збирати поштові значки. Чому? Голова Союзу Українських Філателістів, проф. Лев Попович, пояснює це так: "Збирати так уживані як і невживані марки є корисним чинником в науці географії, історії, природи, графіки, малярства, державного устрою, грошової системи і т. п." Я б ще додав, що збирання українських марок дає незаперечний доказ існування української державности та традиції боротьби за її відновлення (Підпільна Пошта України). Для чужинців українські поштові марки та гроші є незаперечним доказом недавнього існування Самостійної та Соборної Української Держави. Тому збирання українських поштових марок чи марок світу, зокрема Об'єднаних Націй, нашою молоддю – це корисне заняття і добрий вклад грошей, коли хто збирає систематично.

Донедавна спеціалістами українських марок були чужинці, тепер є й наші, однак їх слід доповнити новими гуртками українських Філателістів-сумівців.

Людське серце скорочується 60—70 разів на хвилину й при кожному скороченні викидає в судини 60—70 см³ крові. Уявіть собі, що воно помпувало не кров, а воду. Спробуйте підрахувати, яких розмірів резервуар можна заповнити цією водою за 70 років.

TONY CURTIS | **YUL BRYNNER**
 in the HAROLD HECHT Production
TARAS BULBA

Spectacular adventure in Russia in days of the Czars and dashing Cossacks. Tony Curtis, Yul Brynner, Christine Kaufmann.

Цей малий відгук-рекламку ми взяли з "Муві нюз" ч. 1 за 1963 рік, Нью-Йорк: "Надзвичайні пригоди в Росії в дні царя і відважних козаків".

Треба сказати, що фільм "Тарас Бульба" технічно поставлений дуже добре; важливе й те, що чи не вперше за океаном кіномистці присвятили увагу українській тематиці. Однак, автори фільму знехтували повість М. Гоголя та українську історію, виявили необізнаність з нашою, як із польською культурою, весь час збиваючись – свідомо чи не свідомо – на "Росію". В боротьбі між Україною й Польщею, змальованій у повісті М. Гоголя, ніде не виступає Росія, але у фільмі бачимо навіть московський одяг... на українських козаках!

Дорогі Подруги і Друзі! Подивившись "Тараса Бульбу", – використовуйте кожну нагоду, щоб розповісти чужинцям про найважливішу хибу фільму: змішування української історії, культури й традицій з московською "клюквою".

НАШ ФОТОКОНКУРС

Нехай ворог гине!